

Александрова Крістіна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

професор кафедри економічної безпеки та
фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент
Моргун Надія Сергіївна

АНАЛІТИЧНІ МЕТОДИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ В ОПЕРАТИВНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

Оперативний кримінальний аналіз – процес інформаційно-аналітичної діяльності, що здійснюється за конкретними оперативно-розшуковими справами або кримінальними провадженнями для збору, оцінки, обробки й аналізу даних про осіб, групи осіб, організовані групи чи злочинні організації, знаряддя та засоби вчинення злочину, сліди злочину чи предмети, здобуті злочинним шляхом, та інші відомості з метою встановлення події злочину, причетності конкретних осіб до його вчинення, також їх соціального й економічного статусу, структури та зв'язків злочинних груп, ролі їх окремих учасників тощо [4, с. 125].

Цей процес має розвивальний характер і застосовується за наявності достатніх підстав для підозри у злочинній діяльності задля розкриття і розслідування злочинів.

Основними аналітичними техніками або методами, які використовуються в оперативному аналізі, є: 1. Порівняльний аналіз справи; 2. Аналіз подій; 3. Аналіз потоків; 4. Аналіз маршрутів; 5. Аналіз моделей/форм злочинності; 6. Аналіз телефонних дзвінків; 7. Складання фінансового профілю підозрюваних осіб; 8. Географічне профілювання [4, с. 128–129].

Основним інструментом для порівняльного аналізу справи (ПАС) є електронні таблиці. Інформація розміщується в таблиці та упорядковується відповідними заголовками для аналізу. Як правило, джерелами даних для ПАС є: – звіти про злочин та події; – покази свідків; – оперативно-аналітичні звіти; – дані інших відомств; – інші джерела інформації.

Аналіз подій являє собою дослідження послідовності подій (кримінальних, або не кримінальних, але пов'язаних зі спробами вчинення кримінальних діянь) [1].

Події не слід плутати з діяльністю, що є індивідуальними діями, вчиненими певною особою в підготовці події, під час події або відразу

після неї. Такий аналіз може мати особливе значення на початку розслідування для того, щоб швидше зрозуміти проблему.

Метою аналізу подій є: встановлення інформаційних прогалів, що повинні виявити певний проміжок часу (часовий інтервал); встановлення «почерку» події; ідентифікація факторів, які визначають виникнення події; відтворення злочинних дій; встановлення зв'язку між особами та місцем події, з урахуванням дати та часу; встановлення зв'язку між особами, які брали участь у спільній зустрічі, відвідували одну адресу, і т.п.; аналіз подій допомагає відтворити події до та після вчинення злочину [3, с. 301].

Аналіз потоків спрямований на: розділення процесів на окремі події та дії; відслідковування переміщення товарів між суб'єктами та діями; визначення логічних зв'язків; збільшення знань; збільшення розуміння; виявлення прогалів в інформації. Більшість ОЗУ здійснюють свою діяльність з метою здобуття товарів, грошових коштів, наркотичних засобів, іншого, що може бути використано в їх інтересах. Схема потоків є схемою зв'язків, до якої додано стрілки, що відображають напрями руху потоків.

Аналіз маршрутів використовується для визначення найшвидшого, найкоротшого та оптимального шляху з урахуванням конкретних деталей [3, с. 302]. В правоохоронній діяльності він використовується для визначення можливих шляхів пересування підозрюваних між двома чи більше географічними точками. Інформація щодо маршруту транспортного засобу також використовується для створення часових рамок (ретроспективи) переміщення авто та карти для візуалізації транзитних маршрутів, місць зупинки та часу стоянки.

Створення ретроспективи дає хорошу хронологічну уяву щодо часових рамок подій та географічну уяву маршруту. Географічні координати можуть бути імпортовані до географічної системи (Geographical Information Systems) з метою створення чіткої картини маршруту транспортного засобу. Інформація часової діаграми також відповідає географічним координатам таким чином, що ці дані можуть бути використані для їх накладення на карту.

Аналіз моделей / форм злочинності визначає характер і масштаби виникаючих і поточних тенденцій злочинності, пов'язаних злочинів та подій, місць концентрації діяльності та спільні характеристики / характер правопорушників та злочинної поведінки [3, с. 302].

Основними перевагами є те, що: – визначає поточні, нові або виникаючі проблеми; – дозволяє прогнозувати злочинну діяльність; – допомагає визначити найбільш важливих (небезпечних) правопорушників в місцях концентрації злочинності; – допомагає прослідити зв'язок між скоєними злочинами та можливими правопорушниками (підозрюваними); – визначає, на чому концентруватись при зборі інформації; – фокусує увагу на можливостях попередження, зменшення та відвернення

злочинності; – може бути використаний для прийняття рішень щодо використання ресурсів.

Аналіз телефонних дзвінків (з'єднань) є важливим типом аналітичних методів (технік), що надає можливість аналітику визначити деякі властивості поведінки підозрюваних.

З метою створення цього типу аналізу, аналітик повинен мати доступ до географічної інформації, що відповідає розташуванню мобільного пристрою в момент дзвінка [3, с. 302].

Дані можуть бути використані для: – визначення географічного розподілу (розташування) під час здійснення телефонних дзвінків; – визначення ймовірного проживання (розташування) користувача телефонного номеру; – встановлення місцезнаходження; – встановлення інформації щодо переміщення.

Це, по суті, застосування методу аналізу зв'язків до заданих телефонних з'єднань. Елементи, що складаються з частоти, тривалості та послідовності телефонних з'єднань, також задіяні у цьому непростому методі.

Складання фінансового профілю підозрюваних осіб із метою встановлення прихованих доходів ґрунтуються на спеціалізованому аналізі документів [4, с. 129]. До таких документів належать облікові записи, банківська інформація, дані про нерухомість, які показують рух грошових коштів. Будь-які записи, що відображають події, пов'язані з рухом грошей, є важливими. Основне полягає у виявленні та фіксації руху грошей, пов'язаних із процесом злочинної діяльності.

Географічне профілювання. Даний метод кримінального аналізу використовується під час роботи з матеріалами кримінальних проваджень з метою встановлення концентрації місць вчинення злочинів, аналізу місць скоєння пов'язаних серійних злочинів з метою визначення найбільш вірогідної території проживання злочинця. Найчастіше застосовується у випадках учинення серійних тяжких чи насильницьких злочинів (особливо серійних вбивств, сексуального насилля та зґвалтувань, вуличних пограбувань, до певної міри навіть крадіжок зі зломом) [4, с. 127].

Як підсумок, оперативний кримінальний аналіз можна трактувати як процес розбивання інформації на її ключові складові елементи, здобуття та структурування їх смислового змісту та надання цій інформації форми, легкої для сприйняття і розуміння, з тим, щоб оперативні працівники або керівники могли приймати подальші рішення з урахуванням ситуації з поточними проробленими операціями та оперативними заходами.

Список використаних джерел

1. Білоус Р.В. Кримінальний аналіз в діяльності правоохоронних органів України. Удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин з урахуванням зарубіжного досвіду: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 1 черв. 2020 р.) / відп. ред. О. Ю. Бусол. Київ: Ліра-К, 2020. С. 20–22.

2. Білоус Р.В., Васи́линчук В.І., Таран О.В. Використання методів кримінального аналізу під час оперативного провадження та досудового розслідування. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ 2021. № 1 (118). URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/scientbul/article/download/1352/1351/>.

3. Калиновський О.В., Школьніков В.І. Використання методу кримінального аналізу для протидії організованій злочинності. Часопис Київського університету права. 2017. № 1. С. 300–303.

4. Федчак І.А. Основи кримінального аналізу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3723/3/федчак%20основи%20крим%20аналізу.pdf>.

Антонов Костянтин Володимирович,
аспірант кафедри кримінального процесу
та криміналістики Навчально-наукового
гуманітарного інституту Національної
академії Служби безпеки України;

Рогатюк Ігор Володимирович,
професор кафедри кримінального процесу
та криміналістики Навчально-наукового
гуманітарного інституту Національної
академії Служби безпеки України, доктор
юридичних наук, доцент, старший науковий
співробітник

ПРАВОВА ОЦІНКА ОКРЕМИХ НОРМ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Від початку воєнного стану до діючого законодавства України внесено цілу низку змін, що викликані необхідністю протидіяти новим гострим загрозам життєво важливим інтересам людини, суспільства і держави в цілому, які постали перед нами у цей тяжкий історичний період.

Згідно із Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки», прийнятого Верховною Радою України 14.04.2022 (далі – Закон), статтю 176 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – Кодекс) доповнено частиною шостою [1], у відповідності до якої під час дії воєнного стану до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109–114¹, 258–258⁵, 260, 261, 437–442 Кримінального кодексу України, за наявності ризиків, зазначених у статті 177 цього Кодексу, застосовується запобіжний